

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Popiș nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.
Numeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Chestiunea națională.

V. *)

Ca să poți judeca elementele de putere ale unei națiuni, trebuie să cauți a-ți da seama, în afară de numărul și cultura ei, și despre situația ei geografică, etnografică și politică.

Că Maghiarii sunt minoritatea populației din Ungaria, aceasta o știm.

Tot așa știm, că cultura lor este o copie a culturii germane din Austria, dar copie încă puțin asimilată cu natura lor etnică.

Etnograficește Maghiarul ocupă centrul țării.

Această situație centrală este considerată ca fiind deosebită importanță pentru ei.

Însă în ori-ce cas această importanță scade foarte mult prin faptul, că elementul maghiar, pe teritoriul pe care se află, nu este apărut de hotare naturale.

Ear' împregiurul acestui teritoriu etnic maghiar sunt așezate, în mari mase compacte: naționalitățile nemaghiare.

Astfel Maghiarii se găsesc situați în mijlocul Ungariei, periferia însă și hotarele acestei țări sunt ocupate în tot lungul și largul lor — de popoare străine de cel maghiar.

Negreșit, cât timp aceste popoare se găseau într-o letargie politică, cât timp ele nu se agitău pentru drepturile lor de individualități naționale, ci se mulțumeau a plăti biruri și a se lăsa stăpânite de Maghiari — situația etnografică centrală a acestor din urmă — era pentru ei un avantaj; le înlesnea dominațiunea.

Însă din momentul ce aceste popoare au început să se deștepte, să reclame drepturi naționale și să lupte pentru dobândirea lor, poziția etnografică a maghiarismului a încetat de a mai fi un element de forță pentru el.

Aceasta o vom înțelege mai bine, dacă ne dăm seama, că grație politicii lor nesocotite, Maghiarii au isbutit a se învâra cu toate popoarele nemaghiare din Ungaria.

Împresurați deci de popoarele ostile chiar înăuntrul Ungariei, Maghiarii pot fi stinși, până a fi stinși — dacă nu vor înțelege la timp, că politica lor de exterminare naționalităților, are să-i ducă cu siguranță într-o prăpastie.

Prin urmare, pozițiunea lor centrală va fi fost un element de putere pentru Maghiari în trecut, astăzi de sigur nu.

Dar' dacă Maghiarii sunt numericeste slabi, geograficește lipsiți de hotare naturale, etnograficește împresurați de naționalități străine de ei, în ce residă puterea lor reală?

Răspundem: Razimul lor a fost în trecut și este azi încă în Austria.

Și ca să ne convingem despre adevărul acestei aserțiuni, n'avem decât să ne gândim: cam ce s'ar alege din Maghiari, dacă Ungaria s'ar desface azi cu deservire de Austria? Evident, că hegemonia lor s'ar prăbuși imediat ca o fortăreață de carton.

Austria i-a ocrotit pe Maghiari pe vremea puterii cuntopitoare a Musulmanilor, ea le-a dat mai târziu o prepoziție, și tot ea susține, pe cât îi vine la socoteală, cu baionetele tuturor națiunilor din Austria și Ungaria, forța precumpănitoare de care usează și mai ales abuzează Maghiarii.

Ei de ei însemna foarte puțin față cu celelalte națiuni din imperiul habsburgic.

Austria credea la 1867, într'un moment de zăpăceală, că nu are nevoie, decât de Maghiari în Ungaria.

În consecință ea se hotărî a le ceda lor, exclusiv lor, totalitatea puterilor Ungariei.

*) Vezi numărul 250 al „Tribunei”

Se stabilă deci dualismul, „imperiul pe termen”, cum îi se zice une-ori în Austria.

Ungaria odată recunoscută stat de sine stătător, ear' întreaga putere de stat fiind la discreția Maghiarilor, acestia, siguri de razimul lor în Austria, au considerat și tratat pe naționalitățile nemaghiare din Ungaria drept colonii de exploatare.

Maghiarii având astfel puțină de a utiliza forțele tuturor naționalităților pentru întărirea statului, ear' statul fiind un domeniu al Maghiarilor, neapărat că puterea acestora trebuia să crească.

Și a crescut. Statul unguresc și maghiarismul sunt noțiuni identice, după teoriile maghiare.

Dar' această teză nu este adevărată, decât în aparență.

Da, camera Ungariei este maghiară, guvernul și organele sale sunt maghiare, toate instituțiile cu inscripțiile lor publice ne vorbesc despre un stat maghiar.

Puterea acestui stat însă este cu toate acestea cu deservire artificială, șubredă și în fond fictivă.

Rădăcinile vitale ale acestei puteri sunt pe de o parte la Viena, pe de alta la naționalitățile nemaghiare.

Fără consentimentul Austriei Maghiarii nu ar fi isbutit nici-odată să „restabilească” statul maghiar și se acapareze toate puterile lui și fără conștiința, că întreaga putere a Austriei le stă la îndemână, Maghiarii nu ar fi reușit a si-lui naționalităților ca să le formeze un piedestal de putere.

Cu alte cuvinte: puterea actuală a statului maghiar și prin urmare a Maghiarilor nu emană dela ei, pentru-că ei nu au acest quantum de putere.

Ea este parte împrumutată dela Austria, parte luată dela naționalități. Conștiința faptului din urmă face pe reprezentanții Românilor de peste munți să accentueze adese-ori, că drepturile lor le-au fost răpădite.

Neapărat însă se protesteze polita Austria ar fi trebuit să nu ar mai pute maghiară — Maghiarii au singuratic

lăua naționalităților puterile lor așa cu una cu două!

Ear' așază numai la teritoriul și numai la ale lor proprii puteri, Maghiarii ar căde din culmea lor închipuită, sub rangul Bulgarilor.

Rămâne deci stabilit, că baza puterii actuale a Maghiarilor se află, în ultima analiză, în sistemul dualist.

Aci se ivește o întrebare: din ce cauză a consimțit Austria în 1867 la stabilirea dualismului?

Dualismul s'a făcut la inițiativa împăratului și a fost numai ratificat, ca un fapt împlinit, de parlamentul austriac.

Desastrele Austriei la Königgrätz și Solferino (în războiul cu Prusia și Italia) o slăbiseră foarte mult. Bărbații de stat ai Austriei căutau s'o consolideze de nou. Însă cea mai mare pedecă în această privință li-se părea a fi chestiunea naționalităților, din care făcea parte și „chestiunea ungurească”.

Contele Beust ca să împedecă, precum susținea el, slavizarea imperiului, isbuti a convinge pe împărat să împlinească numai pretențiunile Maghiarilor, și în acest scop să dividă statul austriac de atunci, în două state coordonate: Austria și Ungaria.

Considerația principală a contelui Beust era: se asigure Germanilor hegemonia în Austria, ear' Maghiarilor hegemonia în Ungaria, pentru-că astfel Slavii și Românii din imperiu se poată fi frânți sau cel puțin turțiți. Politică veche: divide et impera.

Beust se temea de emanciparea Slavilor din imperiu, pentru-că credea, că odată emancipați ei vor gravita spre Rusia, se temea însă și de emanciparea Românilor pentru-că, după ideea lui, ei ar pute cere atunci unirea lor cu România.

Și pentru a preîntîmpina aceste eventualități Beust spera, că dualismul

are se fie o panacee. Germanii vor pute germanisa pe Slavii din Austria și Maghiarii vor pute maghiarisa pe Slavii și Românii din Ungaria.

În Austria însă Germanii perdură în curând hegemonia. Faptul că au putut-o perde se explică și prin situația Austriei mai spre occident, și astfel prin imposibilitatea de a erigia acolo forța brutală în dogmă politică. Mai era însă și o altă cauză mare: neîncrederea Curții în Germanii austriaci. Acestia erau bănuți, că ar tinde a se uni cu Germania.

Cât pentru Maghiari, situația lor era splendidă. Oamenii lor politici reușiseră a convinge Curtea, că unicul stîlp real al Tronului de Habsburg ar fi Ungaria și că maghiarismul.

Ei insistau mai ales asupra pretențiilor tendințe ale Germanilor din Austria, de a se uni cu Germania, ale Slovacilor de a se uni cu Rusia și ale Românilor cu România.

Firește, că cu acest chip nu mai rămânea element de încredere, decât Maghiarii, care nu aveau unde gravita!...

De aci concluzia firească: Maghiarii trebuiesc spriginți cu ori-ce preț; întărirea lor este întărirea imperiului, mărirea lor mărirea Imperiului.

De aceea Maghiarii trebuiau lăsați în voia lor.

Isbutesc ei să maghiariseze naționalitățile din Ungaria? Cu atât mai bine pentru întărirea și mărirea lor, a imperiului și a tronului.

Natural, că o asemenea politică trebuie sprijinită pentru „întărirea” imperiului și de fapt ea a găsit un razim statornic în puterea Austriei centralizată la Viena.

Dar' toată argumentațiunea maghiară e falsă până în temelii, și are să ducă întreg imperiul Habsburgic nu la mărirea ci la o sigură catastrofă.

Vom dovedi aceasta în articolele viitoare.

Vorba e însă, că de fapt, în consecința acestor aprecieri a întregii situații Maghiarii au avut și au încă pentru scopurile lor puterea Austriei la îndemână.

Ei bine, dar' dacă s'ar întempla ca cercurile din Viena să se convingă despre falsul și primejdia ce se cuprind în argumentațiunea Maghiarilor?

Dar' dacă aceste cercuri s'ar convingă, că politica de maghiarizare nu va fi decât o cale de a nu lăsa în urma ei, decât primejdii pentru interesele imperiului?

Isbuti, și în acest caz, că politica de maghiarizare nu va fi decât o cale de a nu lăsa în urma ei, decât primejdii pentru interesele imperiului?

Și dacă, în urma acestor convingeri, Austria nu numai că ar renunța la rolurile, care le revin în sistemul dualist, dar și indirect pentru această maghiară, ci schimbând odată cu ea, indirect, naționalităților nul se?

La ce s'ar reduce atunci mult timp bițata putere a Maghiarilor?

Este, credem, lămurit, că puterea de care se folosesc Maghiarii, cu rost și fără rost, în fond nu este a lor.

Dar' dacă puterea și astfel situația unui popor atîrnă dela bunăvoința altora ea este o putere pe termen.

Această idee este azi intrată în conștiința publică și de aceea puterea Maghiarilor, ori-cât ar fi ea de brutală în manifestațiunea ei, nu împune nimănui.

Dar' Maghiarii mai au, în urma legăturilor cu Austria un sprigin: în politica orientala a triplei alianțe.

Sibiu, 1 Decembrie n.

Din parlament. În ședința de Luni s'a constituit camera deputaților în mod definitiv. Președinte a fost ales de nou Szilágyi Dező, cu 250 voturi din 293. Pentru — contra-candidatul — Kossuth Ferencz au votat 34 dintre partizanii sei. Vicepreședinți ai camerei pentru sesiunea actuală s'au ales Lejos și Berzeviczy Albert, ear' notari: contele Eszterházy Kálmán, Jossipovich Géza, Lehoczy Vilmos, Molnár Antal, contele Teleki Sándor și Lakatos Miklós. Cuestor a fost ales tot Csávossy Béla. După terminarea alegerilor, președintele Szilágyi își

ocupă scaunul presidial între vii aclamări, și rostește o vorbire „patriotică”, înșirând datorită parlamentului și problemele de delegat, și rogând în fine pe domniile deputați ca să-i dea mână de ajutor întru împlinirea oficialului seu de president al dietei ungurești.

De ce s'a supărat Max? Atacul îndreptat din partea lui Max Falk în contra baronului Bánffy, pentru mesajul de tron, se explică destul de bine prin următoarele șire apărute în *Reichswehr* din Viena.

— „Se știa de mult — zice *Reichswehr* — că Dr. Falk nu vede cu ochi buni pe baronul și ministrul-president Bánffy. Baronul Bánffy nu avea nici o tragere de inimă către omul acesta, în care nu te poți încrede, care e condus de motive personale, și care a știut a se da totdeauna cu vitejie în lături, când era vorba de responsabilitate, dar' cu toate acestea, și-a pus știința de stat cu generositate la dispoziția oricărui guvern. O ultimă încercare a făcut Dr. Falk, la banchetul din urmă al alegătorilor sei, când a intonat un imn de laude înțelepciunii lui Bánffy, dar' acesta, din motive de un „teribil guturaiu”, nici nu i-a răspuns. Din „ordinul leopoldin” sau din demnitatea de „consilier intim”, lansată mult prin gazete și pe care contele Bánffy cu plăcere ar fi căutat se o câștige pe seama bătrânului domn, nu se va alege nimica cum se vede; cu un cuvânt, adânc mahnitul Dr. Falk și-a pierdut răbdarea. În timpul din urmă a fost recurs la cele mai curioase mijloace pentru a impune ministrului-president. Așa i-s'a trimis acestuia o telegramă a d-șoarei de *Ferenczy*, (damă de curte a Majestății Sale), în care d-șoara a felicitat pe Dr. Falk pentru alegerea sa de deputat, — și s'a trimis în palatul ministrului-president cu observarea ca: „se vadă că ministrul-president cum se interesează de mine (adecă de Falk) cerurile cele mai înalte!” Dar' inima de peatră a lui Bánffy a rămas nemșcată. Și apoi o foloșire în modul acesta a unui formal act de curtoisie nu numai că nu are nici un efect, dar' e încă și desgustător în gradul suprem. Un politician, care operează cu astfel de mijloace, dă dovezi, că a pierdut singur încrederea în poziția sa, și că nu e în stare se provoace nici frică, nici stimă. Și a urmat apoi izbucnirea desperațiunii din Dr. Falk, bomba de dinamit asupra mesajului de tron. Dar' nici cei mai naivi nu se vor lăsa seduși de exhortările lui Dr. Falk. Rolul unui Verrina cel neînfrânt, nu se potrivește pentru un om care stă în relațiuni strînse cu aproape toate societățile financiare”.

Adecă asta-l doare pe jupânul Max, că nu e decorat sau denumit de „consilier intim”!! Ce ingrat e și baronul Bánffy față de această — lumină patriotică!

Primejdiile pactului vamal comercial. „Vossische Zeitung” ocupându-se cu conflictul iscat între presa oficială austriacă și cea maghiară (azi însele delăturat. Red. „T.”) arată primejdii, de care poate să bătută retroarea pactului dualist.

Tratând chestiunea din toate punctele de vedere, acest ziar amic Maghiarilor, se întreabă: „ce rost au agitațiunile anti-maghiare ale dlui Dr. Lueger, și de ce nu a înțeles el contele Badeni măsuri în conștință pe care o face acest „peri-

treabă”?

„Vossische Zeitung” spune apoi, că Lueger ar fi un „instrument al ministrului-president” și se întreabă: „oare nu-și dă cunoscut agitațiunile, că acest instrument al seu

„Vossische Zeitung” este după „Vossische Zeitung” „un instrument personal”!

Fie liniștit „Voss”, vor fi „la îndemână” și a

„Kölnische Zeitung” despre România. Dela visita Monarhului nostru la București încoace, presa europeană se tot ocupă mereu cu însemnătatea politică și culturală a neamului românesc în Orient, recunoscând hărnicia, vitalitatea, și mai presus de toate, dibăcia în purtarea armelor, a poporului român.

Astfel „Kölnische Zeitung”, care se ocupă mult și de soarta noastră a Românilor din Ungaria, publică sub titlul „*Din trecutul României și al Românilor*” și pe două coloane îndesate o dare de seamă istorică despre originea întreg poporului român.

Deși articolul nu reeglîndește întru toate exact adevărul, faptul în sine, că un ziar politic ca „Kölnische Zeitung” ține a se ocupa de pozițiunea Românilor, este destul de remarcabil.

Camera maghiară.

— Articol din „Liga Română”. —

În Ungaria se petrec lucruri curioase. Baronul Bánffy, spriginat de anumite cercuri dela Viena și-a numit, sau cum zice el, și-a „ales” o covârșitoare majoritate de deputați în noua cameră. Această majoritate și fracțiunile opoziționale s'au întrunit în 26 Nov. n. la Budapesta și camera maghiară a fost deschisă.

Dar' încă înainte de deschiderea camerei, săptămîna trecută se vorbea de *noua alegere* în Ungaria, eventual de *căderea cabinetului Bánffy*!

Până ieri-alaltăieri Românii rămneau nepăsători în fața oricărei schimbări de guvern în Ungaria.

Se știa pretutindeni, că după Tisza Kálmán avea să vină un Szapáry, după acesta un Wekerle și acesta are să fie înlocuit la rîndul seu cu un Bánffy oarecare, cu alte cuvinte totdeauna se prevedea, că schimbările de guvern nu se vor face în afară de rîndurile liberalilor maghiari.

Prin urmare, politica de naționalități avea se rămîna și ea neschimbată.

Însă de un timp încoace se pare-că se prepară schimbări nu numai de persoane, ci și de sisteme politice.

Unele din zierele străine cred a ști, că partidul liberal din Ungaria nu va mai pute sta mult timp la putere.

Slavă Domnului, 30 de ani de putere ar trebui să mulțumească pe un partid!

Liberalii maghiari însă nu par de loc dispuși a se împăca cu gândul, că toate au un sfîrșit în lumea aceasta.

Baronul Bánffy a fost însărcinat să disolve vechea și să „aleagă” noua cameră.

Baronul a înțeles. Dar' a înțeles și lumea. Era vorba, că Bánffy își va pune la cale o majoritate dispusă a vota urcarea cotei-partii a Ungariei.

Cercurile austriace oficiale au salutat deci cu satisfacție biruințele electorale ale dlui Bánffy.

Însă în partidul liberal maghiar mai sînt și alți potențai. E Tisza cel bătrîn și plin de viclenii, e Szilágyi, incarnația brutalității, mai e Csáky, căpetenia șovinștilor ș. a.

Acestia se pretind a fi șefii autorizați ai partidului, și în consecință consideră pe Bánffy drept șef *provisor* al guvernului.

Baronul la rîndul seu, plictisit de rolul ingrat de marionetă, caută mereu să scape de tutela Tiszaștilor, tutelă rău văzută și la Viena.

Și-a dat deci silința să înecă pe Tiszaști în valurile alegerilor din urmă. În parte a reușit, de aci furia celor-ce au eșit teferi de sub alegeri.

Încă nici nu se înfrunse camera, și Tiszaști realași au pus deja câteva bombe de intrigi la baza guvernului Bánffy.

Atacurile pe care le deschiseră mai deunăzi zierele oficiale ale dlui Bánffy contra guvernului austriac erau puse la cale de clica dlui Tisza, ca astfel Bánffy să fie încurcat într-o ceartă cu guvernul Baden și să poată fi aruncat, la prima ocazie peste bord.

Oamenii dlui Tisza speră, că în acest cas vor pune din nou piciorul în prag, și vor forța de nou pe împărat să numească un guvern agreat de ei.

La aceste instigații presa oficială din Viena răspunde, că „Bánffy este unicul om în

Editor și redactor responsabil: **Teodor V. Păcățian.**
 Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe
 acțiuni: **V. H. Dressnandt.**

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.